

tasuna ere idateunetako ezti bikañak damaie. Aien Aita eta Izai
leak egin ditinak ikustean, biotz beroko eta maitati ursak, idaztean
txunditu eta urruak golditzen dira. Gogoa irazeki egiten zaie. Sin-
mena piskortu. Itxaropena zutitu. Naimena zindora. Maitasuna ma-
llarik goienetako zelaietara igo. Giza-bizitzako gora-berarik ez
idateunetan gure porerako aipatua ez danik. Ez legorta ez
malkorik. Ez arindu ezinheko naigaberik» (Itzarrea, 1).

Kristo ardatz

Eleizeak irakasten daukunez, Jainkoak guri iragarritako gure
Liburu Santuetan eta auz-azuko tradiziñoan dago. Liburuak, berri-
barne daukien gurentasun ederra, Jainkoaren argi ta ardatzaren os-
tirik dagonalako, datorkie. Giza-idazleak, euren lanean, Espiritu Sa-
ntuaren eraginean egotan oso-osorik, eta euren idatziak itzaren zutu-
beret-beretok euren lanak dira, eta bardin Jainkoarenak zentzun be-
ditez. Eleizeak otrelaxe artu zituan liburu santuak. Euren munit-
auxe da: Jainkoak munduari buruz eta bere erri aukeratuari buruz
izandako eragin aitakorra. Biblia esta, beraz, egi utsen liburu
bat bakarrik, Jainko-egintzaren erakuspen zabala baiño. Gurasen
edestia, Jainkoak lagunduta.

Jainkoaren eta gizasemeen arteko artu-emon orixe erakusten dau-
ku batez be Bibliak, eta beraz izan espalitz gizona etzan ezin iz-
guzarik askoren jakiton. Testamentu Zarrak azaltzen dauka gure-
ren egoera lartia; zelan aurkitzen zan Salbatzaille baten premia o-
raan, eta Jainkoak zelan gertatu eban mundua onek onez artu egi-
opa eban Salbatzaille ori.

Testamentu Barriak dirausku zelan etorri zan Salbatzaille: gure
artean jaio, Nazaret'en bizi, maitasunerko irakatsia otsegin, guruzen
il, illen aretik biztu... zelan bete eban beraren lana; Eleizea sari-
bere Sakramentuz aberasta, ta bizi emonaz onein onerako bati
eban guttia, zelan izan zan munduaren mesedegarti. Gauri onen la-
bikañia daukagu guk Kristo ezagutu ta biotzez maite izan ebenak egi-
Orrenaz ostean, guk gixi baiño ez dogu ezagutzen Aren biziak. Liburu
Santuak ez ezagutzea, beraz, Kristo ez ezagutzea da. Eza Kristo da
Edesti osuaren ardatz; bitan zatitzen da Biblia: Testamentu Zarrak
Kristo surretiko zatia dogu, ta Testamentu Barria Kristo gerotikoa
Bera buru ta ardatz.

Gure osasuna

Kristo da gizonaren osasuna. Eta Kristo agindua da Testamentu
Zarrak eta irudi askot surretiaz aituen emona. Ez gero itzez eta agin-
tu bakarrik, baita, eta batez be, Israel'go kondairako jazokunetaz;
Biblia dauka oneik adierazota. Israel Jainkoak bere erritzat aukera-
ren dau, basamortuan zeat darabil garbitu ta zintzotu dedin; ezta
ta osot darion larraldeak damotso, gaur zoriontsu da bira ezbearez
bera, baita Jainkoa bera ta Berak bialduko dautson Semea, Salba-
zaille izango yakoz, osasun iturri nunbait. Kristo da osasuna ta
onek ekarriko dautso munduari bearezko dauan osabidea.

Testamentu Barria lenen-lenengo osasun onen istoria da, Kristo-
ren ze eta egite gutietan erakutsia. Biblia beruza bat da, erregalu
bat Jainkoak gizonari egiña. Beraz, Beronen argipean, idatzi ebenak
buru gurasen lau ta izakera askotakoak. Mateo, esate baterako,
argi batzaille bat; Markos, Pedro'ren idazkari; Pedro bera, lenengo
berrit arrantzale; Paul eta onen idazkari, Lukas; Jon, «trumoi-seme»
baita Jesus'ek maite ebana, Testamentu Barriko batzuk bakarrik aita-
zela.

Biblia liburu mordo batez osotua da, idazle ezberdiñak Jainkoaren
eraginean moldatuta. Katolikuen Biblia 72 liburuz osoturik dago, 45
Testamentu Zarrekoak eta 27 Barrikoak, Testamentu Zarrekoak oneik
dau: 1) *Arauek*, 5 — Asiera, Urtenera, Apaizena, Zenbakiak eta Itzal-
dunak; 2) *Bizitzak*, — Josue, Ebazleak, Errut, Samuel lena ta bigarrena,
Izregeen 1 ta 2, Egun Itzak lena ta bigarrena, Ezra, Neemi, Tobias,
Judit, Ester, Makabeotarrak lena ta bigarrena—; 3) *Olerkiak*, 1 — Job,
Ereñak, Iturrak, Gogoetak, Abestirik ederrena, Jakintza ta Ikastu-
na—; 4) *Igarleak*, 18 — Isaias, Jeremias, Erostat, Baruk, Ezekiel, Da-
niel, Ose, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Mikeas, Naun, Abakuk, Sofo-
nias, Ageo, Zakarias eta Malakias—. Eta Testamentu Barrikoak beste
onek: 1) *Barri Onak*, 4 — Mateo, Markos, Lukas eta Jon deunare-
nak—; 2) *Edestia*, 1 — Apostoluen Egiñak—; 3) *Itzkiak*, 21 — Paul
deunarenak, 13; Erromakoai, Korintoarrai 2, Galaziarrai, Efeso'koai,
Filipo'koai, Tesalonika'tarrai 2, Timoteo'ri 2, Tito'ri, Pilemon'eri eta
Eberarrai, Santiago'rena. Pedro deunarenak 2, Jon deunarenak 3,
eta Judas deunarena; eta 3) *Igarlea*, 1 — Joan'ri agertua.

Biblia ofiziala

Eleiza Katolikuak erabillitako Biblia ofiziala latinez *Vulgata* lez ezagutua da. *Arrunta* adierazo nai dau itz onek, itzulpen au *arrunta* ontzat artua ta geien erabillia dalako. Itzulpen au Jeronimo deunak 4'garren gizaldian egiña dogu. Berau zan, izan be, garai artan *idatzi* deunetan ikasiena, eta Damaso Aita Santuak eskatu eutsonean Biblia latínera itzulzeko, arek agindu lana alik eta ondoen osotuteko ebreoak eta gerkar eskuz idatziak euken oberena esku artean izan eban.

Munduko izkuntzarik geien-geienetara biurturik daukagu Biblia: baita euskerara be, Duvoisin kapitainaren *Bible Saindua*, Aita Olabide'en *Itun Zar eta Berria* eta J. Kerexeta'ren (bizkaieraz) oso ederrak ditugu. Eleizeak darabilen Bibliako Testamentu Zarrak Septuaginta deritxona dau oiñarri; gerkar itzulpen au 70 itzultzaillek egiñiko lana da, gerkeraz mintzatzen ziran Alejandria'ko judutarrentzat egiña. 28'garren urterantz lez Kristo aurretik asi ta apurka apurka osotu zan. Itzulpen au egi-egiazkotzat eukien judutar guztiak, eta Kristok eta Apostoluak auxe erabilli eben: Testamentu Barrian aurkitzen diran Zarreko 350'tik 300 itzulpen ontatik jasoak digutu.

Ortik, bada, Kristiñaouk daukagun eta sarriago irakurri ta ausnartu bear genduken Biblia, seguru, egite ta ederrena dogu.

Aoz-aozko tradiziñoa

Baiña ez uste Biblian dagoanik Jainkoak, gizaldiak zear, gizonak euki izan dauan artu-emon osoa, ez Testamentu Zarrean ez Barrian. Egoki dator emen Juan Deunak bere Ebanjelioa amaitzean diñoskuna «Ba-dira gaiñera —diño—, Jesus'ek egin ebazan beste gauza asko be. Orreik banan-banan azalduko ba'litzaz, mundu guztia be ez litzake naikoa izango, nire ustez, idatziko litzakezan liburuak artzeko» (Jon. 21, 25).

Eta Paul deunak idazten dautse Tesalonika'koai: «Sendo irau egizue, ba, anaiok, eta bete egizuez berbaz naiz gure idazkiz artu zenduezan irakatsiak» (II Tesal. 2, 14). Timoteo'ri be bardin diran tso, berak aoz-ao artu ta irakatsiari buruz: «Adore zaitetz, ene seme, eta entzule askoren aurrean entzun zeustana, azaldu egiezu beste batzui irakasteko gai izan daitekezan gizon zintzoai» (II Tim. 2, 2).

Ikusten denez, emen ba-da zeozer idatzi bagea, aoz-ao datorrena eta guk bazterturik itxi ezin geinkena: tradiziñoa esan oi dautsagu zuzentzen dau Eleizea. Beronek, baita, goi-argitzen ditu Liburu Santuak. Beraz, batak ezin lei bestea ezeztatu. Liburu Santuak Eleizarako ez da Kristok erakutsi eban guztia. Orduan zerbait falta yako, beste fede iturri bat bear dau; aoz datorrena, ots, Tradiziñoa.

Nun daukagu tradiziño au? Lenengo gizaldietako Eleiz-istorian; aurrengo Eleiz-batzarretako erabagietan, antxiñako liturjian, martirien bizitz-kondairetan, Eleizako Gurasoen idatzietan, eta abar. Biblia ta tradiziñoa ditugu fedearen iturri eder.

A. O.

